

- Slávna čínska kliatba znie: „želám ti, aby si žil v zaujímavých časoch!“ Či je to dobre alebo zle, aj my v takýchto zaujímavých časoch dnes žijeme. Ako minister financií mám povinnosť sa na ne vedieť čo najlepšie pripraviť a aj preto Inštitút pre finančnú politiku na ministerstve pravidelne pripravuje makroekonomickú prognózu. Prognóza bude zverejnená do 15 februára.
- Najlepšie časy ekonomického cyklu sú zrejme už za nami. Ako sa ukázalo, rok 2018 so 4% rastom ekonomiky bol vrcholom, i keď sme to vtedy nevedeli.
- Sme malou otvorenou ekonomikou. SR je teda vysoko závislá na vývoze, a zvlášť sme silne previazaní s ekonomikou Nemecka. Tam už ekonomický výkon v dôsledku poklesu zahraničného dopytu, ale aj poklesu investícií, začal spomaľovať k 0,5-percentnému rastu v 2019, kým v 2014-2018 Nemecko rástlo priemerne 2 percentá ročne. Negatívne sa na raste nemeckého exportu zo zjavných dôvodov podpísali najmä vzťahy s Veľkou Britániou – teda neistota okolo Brexitu. Produkcia klesá, najmä v priemyselnom sektore.
- Keď Nemecko kýcha, nádchu samozrejme dostaneme aj my. Spomalenie tamojšej ekonomiky malo vplyv na dopyt po našej priemyselnej výrobe a zmena v našom priemysle prišla z mesiaca na mesiac. Kým v prvých piatich mesiacoch rástla výroba v našom priemysle 6 %-ným tempom, v ďalších šiestich klesala o 2,5 percenta. To sa premieta do výpadku nášho exportu, ktorý od druhého štvrtroka minulého roka mierne klesá o niečo menej než 1%.
- Aj napriek silnému rastu miezd a zamestnanosti najmä v prvej polovici 2019 boli domácnosti opatrné v míňaní a rast ich spotreby výrazne spomalil na necelé 2 percentá. Investície v prvom polroku ťahal najmä súkromný sektor, no obchodné vojny, neistota ohľadom Brexitu aj geopolitické riziká spôsobujú, že podniky už s ďalšími investíciami váhajú.
- Ekonomiku povzbudilo to, že sme zvýšili kompenzáciu zamestnancov vo verejnom sektore, čím vláda prispela k podpore ekonomiky.
- Spomalenie ekonomiky bude pokračovať aj v roku 2020, odhadujeme však, že rast hrubého domáceho produktu bude mierne pozitívny. Export sa predsa len mierne oživí, aj vďaka vplyvu automobilky Jaguár Land Rover. Treba však očakávať, že vzhľadom na pomalší rast disponibilného príjmu bude aj nižší rast spotreby domácností. Vzhľadom na silný rok vo vládnej spotrebe sme museli zapojiť korekčný mechanizmus, aby sa výdavky opäť dostali do nejakej rovnováhy.
- V roku 2020 sa nám teda celkovo opäť uzavrie produkčná medzera a dostaneme sa na úroveň nášho ekonomického potenciálu.
- V predchádzajúcom období sme dosiahli historické úspechy pri zvyšovaní zamestnanosti a znižovaní nezamestnanosti. V minulom roku vzniklo 30 tisíc nových pracovných miest, čo znamená rast o viac než

1%, pričom viac ako polovica z týchto nových miest vznikla v sektore služieb. Nezamestnanosť vďaka tomuto pozitívnemu vývoju klesla na historické minimum.

- V raste zamestnanosti sa však odráža najmä silný vývoj v prvom polroku, a už spomínané zhoršenie situácie v Nemecku začalo výrobu na Slovensku zase brzdiť. Môžeme očakávať, že toto sa prejaví aj vo vývoji na trhu práce. V súkromnom sektore očakávaná zamestnanosť klesá už niekoľko mesiacov.
- Trh práce bude teda zrejme v roku 2020 viac-menej stagnovať. To sa týka tak zamestnanosti ako aj nezamestnanosti.
- V minulom roku výrazne rástli mzdy. Priemerná nominálna mzda sa zvýšila až o viac než 7 %, čo predstavuje najvyšší nárast od obdobia krízy. Silný rast miezd je typický pre fázu konjunktúry a doznieva ešte nejaký čas potom, ako sa ocitneme za vrcholom. Mzdy sa však čiastočne zvyšovali aj vďaka historicky najvyššej valorizácii plátov vo verejnom sektore, kde sme kompenzovali určité dlhodobé resty a mzdy sme zvýšili o dvojciferné percento.
- V najbližších rokoch sa tempo rastu miezd podstatne zníži smerom k úrovni 5 %. Je to v súlade s tempom rastu ekonomiky – čiže aj to nasvedčuje, že sa vraciame na úroveň nášho ekonomického potenciálu a produkčná medzera sa uzatvára.
- Rast plátov spomalí vo všetkých sektoroch, avšak najviac v priemysle. Reálna mzda bude celkovo rásť pod úrovňou troch percent. A ak by trh práce reagoval na spomaľovanie ekonomiky silnejšie, ako očakávame, určite by to malo dopad aj na spotrebu domácností.
- Ak sa napríklad ekonomika celej eurozóny začne výraznejšie spomaľovať, bude to mať dopad aj na Slovensko. Politickými rizikami sú zase spomínané obchodné vojny či Brexit. Vývoj v americko-európskych obchodných vzťahoch je stále v pohybe, ešte nemáme jasno v tom, či príde clá na európske autá, a samozrejme nie sú jasné ani výsledky jednaní o budúcej podobe vzťahov medzi EÚ a Veľkou Britániou.
- Rokovania o budúcej podobe obchodného vzťahu s EÚ budú veľmi náročné a nevieme vylúčiť, že po uplynutí prechodného obdobia bude na stole iba veľmi obmedzená dohoda, ktorá sa podpíše na ekonomickom vývoji nielen Británie, ale aj EÚ.
- Musíme sa však pozeráť aj na nečakané riziká, ako je napríklad aktuálna hrozba koronavírusu, čo tiež môže zamávať s finančnými trhmi.
- Žijeme teda v zaujímavých časoch. Všetci musíme hľadať spôsoby, ako na ne reagovať. Lídri sú tu na to, aby rokovali a problémy riešili. Nemáme kryštálovú guľu, nevieme, či sa situácia stabilizuje, alebo príde väčší prepád. Možno nás čaká neľahký rok, ale máme aj dôvody veriť, že po ňom môže opäť nastať oživenie. Naša krajina však zdarne prežila krízu v eurozóne a ja verím, že spoločnými silami sa vyrovnáme aj s nadchádzajúcimi hrozbami.